

# NOVINE

## SLOVENSKE KRAJINE

**Naročnina** na 1/4 leta 5 Din., na posamezni naslov 6:25 Din. V inozemstvo mesečno 6 Din. — Pošt. ček. pol. štev. 11.806.

**IZHAJAJO VSAKO NEDELO.**

**Uredništvo i uprava M. SOBOTA, Križova ul. 4.**

**Cena oglasov:** Cela stran 1000 Din., mali oglas do 35 reči 10 Din., više vsaka reč 1 Din. Med tekstem so oglasi 15% dražji. — Popust od 5—50%.

### Katoličanski štamp.

V nedelo na god Srca Jezušovoga, 5. junija se je završavao v Sarajevi euharistični kongres na čast našemi Zveličiteli, ki pod podobov krūha med nami prebiva. Na tom spravišči je govorio dr. J. Andrič, urednik društva sv. Oremuša (Hieronima) od kat. štampa. Na konci govora je spravišče sprejelo sledeće sklepe:

1. Ar se po štampi širijo najbolje misli i nakanenja, nam katoličanom ne more biti vseedno, če zmaga na sveti Kristušov navuk ali tomi sovražnen, zato je sveta dužnost vseh katoličanov, da pomorejo stvoriti katoličanski tisk.

2. Tisk stvarja javno mišljenje. Tak se misli, kak se po novinaj i listaj čte. Mi katoličanci ne smemo dovoliti, da bi to mišljenje bilo proti vsemi, ka je katoličansko. Ne brgati se za katoličanski štamp pomeni zato slabiti Kristušov navuk i podpirati tomi sovražnoga v javnom življenji.

3. Tisk ide za tem, da pridobi kem več čtevcov, da te napuni s svojimi socialnimi navuki. Zato širijo svoje socialne navuke i kapitalizem i socializem i boljševizem potom tiska. Mi katoličani mamod Kristušovoga namestnika določene socialne navuke, druge širiti ne smemo. Te pa širi edino katoličanski tisk, zato toga moramo podpirati i samo toga.

4. Ar tisk širi i gorđrži zavest v verskoj, kulturnoj i narodnoj pripadnosti i ar je v dnešnjem časi tisk postao za nas katoličance živlensko pitanje, ma vsaki katoličanec dužnosti do katoličanskoga štampa.

**Dužnosti vsakoga katoličanca do tiska so sledeće:**

a) Ne sme biti niednoga katoličanca, ki ne bi bio naprejplačnik bar ednoga katoličanskoga lista. — (Katoličanski listi v Slov. Krajini so: Novine, Marijin List i Marijikin Ograček).

b) Nieden katoličanec ne sme biti naročnik protikatoličanskoga ali vu veri mlačnoga lista! (Preglednite si dušnovest, kak vas sodi pri toj dužnosti.)

c) Vsaki katoličan naj ešče s prostovoljnimi podporami podpira katoličanski list. (Pri nas pa vnogi žele, ka bi njim mi davali kšenki naše liste, ali nabrano naročnino nešteri zapravi, ali oglasov ne naročijo v katol. nego v sovražnih listaj. Sodite, če je to katoličansko?)

5. Naj cerkvena oblast odredi, da se po faraj vodi seznam, ka čtejo verniki i kak je kat. tisk razširjen. (Mi smo to že pokušili pa čast nešternim lepim izjemam, nese je sprijela naša lūbezen za širjenje Kristušovoga dūha.)

6. Dužnost dūhovništva i kat. društva je, naj ešče bole razširijo kat. liste. Poleg dūhovništva pa je dužna dober tisk širiti predvsem mladina.

7. Od nas katoličanov zavisi, jell se podigne na rūševinaj dnešnjega sveta Kristušova zidina, ali pa ka njegovl neprijatelje popolnoma zaterejo zadnje znamenje kršćanstva. I zato je pred nas postavljena rešitev: Što je za katoličanski tisk, tisti je za Kristuš, a što neje za kat. tisk, tisti neje za Kristuš, to je, proti njemi je. Po toj rešitvi, če ne dnes, mora v najkrajšem časi pasti odločitev za vsakoga zmed nas: smo li za Kristuš ali za Antikristuš.

To so v glavnom ti sklepi, šteri so donešeni na spravišči, na šterom je bio zastopan sam Kristušov namestnik, sv. Oča po svojem nunciji z Beograda. Najvažnije pitanje tūdi za naš kraj je pitanje dobrog kršćanskoga tiska. Zato oprosimo vse bratovčine, vsa dobra društva, tretjired poleg gorećih gospodov dūhovnikov pa našo akademsko i vso ostalo mladino, naj z cele moći širijo naše Novine, Mar. List i Mar. Ograček.

Vredništvo i izdajateljstvo naših katoličanskih listov.

### Politični pregled.

**Jugoslavija.** Kak vsi listi pišejo, je vložo dr. Nikič veliko interpelaciju v parlamentu zavolo govorov min. predsednika dr. Marinkoviča i kmet. ministra Demetroviča Jūrja, štere sta obdržala 8. maja v Niši na spravišči nove stranke. Na tom spravišči je min. predsednik izjavo, ka prvo pitanje, štero se z glasanjom naroda mora rešiti, je to, jeli je narod za konfederaciju ali unitarizem. Konfederacija je kak je v Švici, da bi več samostojnih pokrajina stvorilo edno državo. Unitarizem je pa tista forma države, kak je zdaj v Jugoslaviji. — Demetrovič Jurij je pa gučao, da je tisti sovražnik naroda, ki je za konfederaciju. Zdaj te dr. Nikič pita z svojimi tovariši dr. Marinkoviča. jeli je ešče zmerom tistoga mišljenja, kak je bio 8. maja ali pa ne? I če je, jeli more te naduže ostati na čeli tiste vlade, v šteroj sedi Demetrovič i če ostane, jeli sme te ostati tūdi Demetrovič, gda mata tak nasprotna mišljenja od vreditve naše države? — Maja 31. sta obdržala shod za novo državno stranko ministra Kojič i Maksimovič v Skoplji. Oba sta gučala proti konfederaciji za edinstveno Jugoslaviju i povdarjala, da za Trst i Gorico nedo šli Slovenci, za Reko i Zader pa nedo šli Horvatje iz Jugoslavje. — Mi odgovorimo, da smo bili za Jugoslaviju, gda so ti gospodje mesto nje zglasali SHS pa povdarjamo, da takšega Slovenca i Horvata ne najti v Jugoslaviji, ki bi to šteo zamenjati z drugov državov. Mi v njej ščemo živeti v miri, slobodi, zadovolstvi i pravičnosti. — Parlament si je zvolio potrebne odbore, da razpravljajo od raznih pogodb, ki smo

je sklenili z drugimi državami i od predloga občinskoga zakona. — Minister za prosveto je izdao odlok šteri od letošnjega šolskoga leta naprej prepove, da bi sestre sprejemale na učiteljšča druge dijakinje kak samo za svoj naraščaj i ka niedna gojenka, štera odsehmao pri njih izvrši vučiteljšče, ne more dobiti državne službe.

**Malta.** Otok Malta je pod Angleškov oblastjov. Zastopnik te oblasti i guverner, ravniteo otoka Strickland, je grobo žalo katoličansko cerkev. On je protestant. Pūšpecje otoka so zato prepovedali katoličanom, da ne smejo glasati pri volitvaj, štere je razpisao Strickland. Bogali so je. Parlament je bio razpūšćen i borba je trpela dve leti. Zdaj se je dokončala z zmagov kat. cerkve. Strickland je proso odpūšćenje za svoje napade proti katoličanskoj cerkvi.

**Ženeva.** Gospodarski odbor Društva narodov poroča, da je na sveti že 25 milijon lūdi brez dela i da je trgovinalani že za polovico bila menša, kak l. 1929. Te odbor povdarja, da ne pomaga državam nikša carina, nego edino medsebojno sporazumenje. Ma prav. Samo ka tomi sporazumenji je ime lūbezen, ta pa neje moća brez Kristuš. Nazaj k Krjstuši pa bo vse dobro.

**Romunija.** Vajda Vojvoda je sestavo novo vladu i to iz narodne kmečke stranke. Nova vlada ide na volitve.

**Grčija.** Nova vlada je komaj en tjeđen živela. Venizelos je na njeno mesto postavio drugo vladu.

**Čile.** V državi Čile je revolucija pregnala staro vladu i razglasila novo socialistično. Dozdaj ne tekla krv, zna pa priti do krvavoga spopada med staro i novo vladu.

**Francija.** Herriot Edvard je sestavo novo vladu iz samih radikalov.

**Vladna kriza v Nemčiji.** 30. maja je podao kancler Brüning ostavko vlade. Vzrok ostavke je nepreglašanje v parlamentu, gde je meo kancler zmerom po 30 glasov većine, liki svaja s predsednikom republike Hindenburgom. Prvikrat v zgodovini po svetovnoj bojni Nemčije je morala vlada odstopiti na pritisk državnoga predsednika. Praktično pomeni padec dr. Brüninga padec način vladanja, šteroga so tak ostro napadali narodni socialisti ino nacionalna opozicija pa tūdi vojska. Ostavka je zbūdila v drugih državaj velko pazko. Tūdi Amerika je misli, ka bodejo palig preci časa nemogoća nadalna pogajanja od reparacij ino bojnih dugov. Novine v drugih državaj pravijo, ka je izdihnula zadnja republikanska vlada, ino ka je v Nemčiji palig prišla pred bojna doba. Stari pruski dūh je palig dobo nadmoć nad demokracijov. Nalogo za sestavo vlade je dobo Franc von Papen, šteri naj bi sestavo vladu narodne demokracije ino šteri je tūdi državni kancler. V vladi je 6 baronov. Socialni

**Svet reši samo lūbezen Jezušovih ran! V te namen širite Novine!**



demokrati so napovedali novoj vladi ostro opozicijo. Centrum, šteromi je von Papen pripadao, odklanja vsakšo odgovornost ino napoveduje najostrejšo opozicijo. Pri takšem položaji je jasno, ka nova vlada v parlamenti ne dobi večine. Zato je Hindenburg podpisao dekret od razpustitvi državnoga zbora. Volitve se morejo vršiti v časi dva meseca po razpusti. Vršile se bodejo na konci julija ali pa v začetki avgusta. Gotovo je, ka bodejo dobili narodni socialisti večino ino zahtevali vodilno mesto v vladi. S tem nastane v Nemčiji novi položaj.

**Rusija pa Japonska.** Sovraštvo med Rusijov pa Japonskov ešče zmerom trpi. Korejci so v zadnjem časi vkradnoli Japoncom tajne vojaške listine, iz šterih je razvidno, ka ščejo Japonci na vsakši način ešče letos bojno z Rusijov. Rusi majo ob mandžurski meji zbranih 250.000 vojakov z vsem najmodernejšim bojnim orožjom. Preizkovalna komisija Društva narodov, štera se müdi v Mandžuriji, pravijo ka bode predlagala, naj se Mandžurija postavi pod mandat Društva narodov.

## Slovenska krajina.

— **Pri postaji za kontrolo sodov v Murški Soboti** se bo vršilo pregledovanje i žigosanje sodov meseca julija, dne 14. in 15., meseca avgusta, dne 12. in 13., meseca septembra, dne 10. in 12.

— **Smrtna nesreča.** V tork, dne 7. t. m. se je pripetila v Benkovej fabriki v M. Soboti grozna smrtna nesreča. Rajner Anton 26 letni mesarski pomočnik je z čont doli pobirao meso. Med zaposlenostjov se njemi je nož poškal po čonti i se smekno v črevo, šteri njemi je prerezao glavno žilo. Taki so ga spravili v špitao, a pomoči več ne bilo, ar je zgübo dosta krvi. Naskori po tom se je odselo v večno domovino. Rajnar zapušča mlado ženo i edno nepreskrbleno dete. Naj njemi bo sladko počivanje na domačoj zemli!

— **Veržej.** Marijanišče, salezijanski zavod v Veržeji i fara veržejska obhajata v nedelo, dne 19. junija slovesen svetek Presvetoga Srca Jezušovoga i obnovitev posvetitve Srci Kristuša Krala. Pridite častilci i ljubitelji božega Srca, da se njemi skup-

no poklonimo i oblübimo svojo zvestobo!

— **Mesto venca na grob pok. Horvat Jožefa** pleb. v Martjancih je podarila neka dobra duša V. H. Č. 50 D.n. na „Dom. sv. Frančiška.“ Podarila je to iz zahvalnosti za tisto gorečnost, z šterov so se pokojni dober gospod skrbeli za posvetitev njene i drugi duš. Žaluje za njimi, a tolaži se, da njim Marija v obilnost plača vse trüde, zato jih tüdi včasi prvi den svojega lepoga meseca maja k sebi vzela. Iz zahvalnosti je plačala tüdi libero za dušo pokojnoga. — K toj lepoj zahvalnosti pripomnimo samo to, da si ta dobra duša z teškimi trüdi slüži svoj vsakdenešnjih krüh.

— **Marijini Listi za mesec junij** se zdaj dogotavlejo. Vsešina je krasna. Od sv. meše se nadaluje lepa razprava po glasovitnom nemškem pisateli Parschi. Razpravo objavlja eden naš bogoslovec. Vsaki naj prečte te lepe reči od največšega kinča naše vere, od sv. meše. Od posvetitve hiš presladkomi Srci Jezušovomi piše en salezijanski duhovnik tak lepo, da se vsaki do skuz gene, ki prečte tiste čüde milosti, štere je napravilo Srce Jezušovo v tistih hišaj, ki so se njemi posvetile. Bogoslavcova prestava iz hrvaščine od življenja bl. Imelde je pa ogledalo, v šterom človek teliko duševne lepote vidi, da ne ve, pri šteroj bi se duže müdio.

— **Marijikin Ograček** za mesec junij se isto dogotavlja i te dni razpošle. Od skromnosti Marijicine de se včila naša dečica, od sv. Trojstva, od Jezušeka v podobi krüha itd. Dečica iz Slov. Bistrice so zvüna sebe od veselja, gda Ograček čtejo. Od sv. Male Trezike je več strani napisala edna sestra karmeličanka. Ka pa podoba na sredi lista? Jaj, ta je šče lepa! Jezušek pri lastvičnom gnezdi! Če do stric hodili gde, do že pitali od te pesmice pa od toga tüdi, zakaj se Ančika v sneh na glas smejala. To vse, pa še vnogo drügo najdete v Ogračeki.

— **Starišom.** V Marijikinom Ogračeki je poslan poziv na vašo deco, da li ne bi stopila v bodočo bratovčino deteta Marijike. Lepo vas prosimo, da deci to priporočate. Zadosta je, če z edne fare, ali z edne vesi se na ednoj karti javite Ograče-

ki, keliko dece bi želelo v to društvo stopiti, ki nikaj ne košta, a prinese dosta duševnoga haska.

— **Avtobus vožnja M. Sobota - Čakovec** se je spremenila zavolo spremembe pri vožnji vlakov. Iz Sobote ide ob 6, z Beltinec 6 23, z Črenovec 6 41, z D. Lendave 7 15 vüri. V Čakovec pride ob 8 predpoldnom. Vožnja iz Čakovca je ostala pri starom voznom redi.

— **Naj vse lüdstvo popeva v cerkvi.** Naša cerkvena oblast je stavila predlog vsem faram, naj se vpela povsod v cerkev pesem, ka de vse lüdstvo popevalo, kak je to nekda cvelo v Slov. Krajini i v Slov. goricah. Te glas cerkvene oblasti nas zaistino do dna srca veseli. Vsikdar smo to povdarjali, ka nega lepšega v cerkvi kak če cela popeva. Zbori naj bi bili samo priprava za lepo popevanje i ob zvnrednih prilikaj naj bi nastopili. To je bilo vsikdar naše stališče. Zato smo pokazali naše lüdsko popevanje pri proslavi 10 letnice osloboditve Slov. Krajine v Soboti i Lendavi, gda se je naša lüdska pesem g. kralj. zastopniki i drüгим visokim gostom nad vse dopadnola. To lüdsko popevanje smo gojili i vodili pri misijonaj, raznih pobožnostih, 25 letnici M. Lista itd. Sküпно ali lüdsko spevanje, kak žele cerkvena oblast, se v Slov. Krajini ešče povsod goji. Ne cerkve, gde ne bi se sküпно popevalo pred predgov, pri večernici, pri križnoj poti i drüгих pobožnosti. „Hvala večnomi Bogi“ se tüdi sküпно speva. Pa poleg toga ešče pri svetih mešaj je dosta sküpnoga popevanja pri nas. Nazaj zato k staroj lepoj navadi, polek žensek i deklin naj odseh-mao znova zadoni glas naših dečkov i moškov po cerkvaj, ka do grmele te, grmela ta do visikih nebes.

— **Naše dijaštvo** se je vrnolo domo iz raznih šol po Sloveniji i indri na počitnice. Želemo njemi najslajši počinek pri svoji dragi pa je prosimo, naj zbira naše narodno kinče v počitnicaj. Ti kinči so pripovedke, pesmi, imena raznih njiv, travnikov, rib, rož itd.

— **Predlog za naše dijaštvo.** Katoličanskomi dijaštvi stavijo njegovi ljubitelje predlog za sprejem: Naj si dijaštvo zbere

Joško Maučec:

## Zgodovina Slovenske krajine. III.

### Sloveni pridejo v denešnjo svojo domovino.

Ka je napotilo Slovane, ka so začnoli siliti proti jugu i zahodi je ne znano. Mogoče, ka njim je bila domovina pretesna, mogoče, ka jih je vlekeo zgléd germanskih plemen, štera so si po lepi pokrajinaj Italije, Galije i Španije osvojila nova bivališča ino ustanovila mogočna králestva, ali pa so jih tiščali drügi narodje naprej.

Razširjavanje pa selitev Slovanov na zapad ino jug Europe se je začnolo proti konci drügoga stoletja po Kristuši ino se je dokončalo na sredi sedmoga stoletja. Najprle so se začnoli seliti proti vodi Odri ino Sabi, zavzemajoč pokrajine, štere so bila zapüstila germanska plemena. Po jezikovnih razlikaj, štera so se kesnej pokazala, so se tej severozapadni Slovani delili v Polse, Polabske Slovane ino Pomorjane (dnes provincija Pommeru v Nemčiji), lužičke Srbe, Čehe, Slovake pa Ruse. Tüdi proti jugozapadi na denešnjo Vogrsko, Sedmograško so že v drügom stoletji prišla slovanska plemena, čeravno so bila nji-

hova selišča samo vekši ali menši otoki med tujimi lüdstvi.

Gda pa je požrtljivoj smrti leta 453. razpadnola hunska država, so bozabili Slovenci to priliko, ka bi si osvojili nove zemlé. Začnolo se je oboroženo prodiranje prek dolnje Donave v pokrajine bizantinskoga cesarstva. Stopaj za stopajom so si v šestom stoletji osvojili vekši deo balkanskoga polotoka, deo panonske nižine ino vzhodne alpske deže.

V toj dobi so zasegli pokrajine balkanskoga polotoka jüžno od Save ino Donave oni Slovani, štere zdaj zovemo Hrvate, Srbe ino Bolgare.

Sloveni so si nato izbrali za svoje prodiranje drügo linijo ino se vrgli na gorate alske dežele. Tü nastopijo Slovenci v družbi z Obri ali Avari. Ne je bilo mogoče sorodstvo po dühi ino krvi, štero je družilo ta dva naroda k sküpnomi podjetji, liki medsebojna korist.

Zavezništvo Slovanov z Obri se je začnola že v tistoj dobi, gda sta živela ešče oba naroda v jugovzhodnoj Rusiji med Volgov ino Karpati; osnovano je bilo na popolnoj ednakosti ino ednakopravnosti. Gda je obrski vojvoda Bajan I. 579. šteo s silov podjarmiti Slovence ob dolnjoi Donavi

ino zahtevalo od Slovanov dačo, teda so njemi odgovorili samozavestno slovenski zapovedniki: „Što izmed lüdi, štere obsevajo sunčni žarki, je tak močen, ka bi nas premagao? Navajeni smo, ka si lastimo tüje zemle, ne pa, ka bi si drügi svojili našo. Takša bode naša navada, dokeč bode kaj boja pa kaj mečov.“ Nikelko sledkar se je zavezništvo spremenilo v hlapčevsko odvistnost, štera je pa tüdi dala vzrok, ka so se Slovenci otrsli krutoga obrskoga jarma. V družbi z Obri so začnoli Slovenci proti konci šestoga stoletja proti zapadi. Langobardi, šteri so meli v posesti vzhodne alpske dežele ino deo zdajšnje Vogrske so leta 568. odišli v Italijo ino postrane pokrajine so ostanole brez vladara. Njihovo dedščino so zdaj prevzeli Slovenci ino Obri. Ne smemo misliti, ka se je naselitev Slovanov v zdajšnjoi domovini zvršila lejko, mirno ino brez boja. Kak so si njihovi rojaki na Balkani z mečov v roki osvojili zemlo za svoja bivališča, tak so si tüdi morali Slovenci s silov priboriti zemlo, na šteroj zdaj prebivajo. Pokrajine ob Savi, Dravi, Muri, Soči ino v panonski nižavaj so ne bile prazne ino popolnoma opustošene. Tä je živelo ešče mnogo rimskoga lüdstva, vküper s prvimi ilirskim ino



edno mesto, gde bi določen den napravilo **verski den**. Na tom bi dijaštvo dobilo nekaj misli od verskoga življenja, bi stopilo skupno k sv. obhajili, potem bi pa samo melo sestanek, na šterom bi ono samo gučalo od poglobitve vere med dijaštvom i našim narodom. Povejte svoje akademiki!

— **Vtopila se je** v Ledavi niže Benice Furlan Alojzija iz Pince marofa. V noči je stanola i neopaženo odišla vö. Po tridnevnom iskanji so jo najšli vtopleno. Doma so si bili jako zdobera i je žmetno vgoniti zakoj se je vtopila. Najbrž pa se njoj je zmešalo i je v tamni to napravila. To miso potrdjavle tudi, da je tisti den pri prajni obleča med belo perilv vlejala tinto.

— **Mrtvoga so najšli** Molnar Vendelina, občinskoga pastira v Gaberji. Na večar je sin gnao čredo domo, oča pa je šo za nekšo pasiko krave vračat. Ar ga je dugo ne bilo domo za sinom, so ga šli iskat. Okoli polnoči so ga najšli za pasikov mrtvoga.

— **Obsodbe vredno divjaštvo** sta napravila v Dugoj vesi dva Nedeličanca. Zemljičovi iz Duge vesi so šli domo z brega. Za njimi sta se pripelala dva Nedeličanca, šteriva sta deklčki, ki je bežala pred njima prek ceste, strašno preklinjala mater. Zemljičov oča so jiva tišili. Njedva pa sta z biciklov stopila, se sünola na njihovoga oženjenoga sina i ga vse zosmicala. Zadjala sta njemi na glavi, hrbti i roki sedem bodlajov. Prosimo oblasti, da nam zagviša pred pijanimi ljudmi, konči osebno varnost.

— **Velika misijonska slovesnost v Soboti**. Dnes tjeđen se je vršila velika misijonska slovesnost v M. Soboti. G. Kerec Jožef, misijonar so meli slovesno sveto mešo i predgo v velikoj i lepoj sobočkoj cerkvi. Gospoda misijonara je procesija sprevodila v cerkev, na strani so njim šli mil. g. č. kanonik Slepec i ostala duhovščina, pred njimi pa v belo oblečene deklice. Sv. meša je bila z dvorbov. Gospod kanonik so bili manuđktor. Gospod misijonar so potem obdržali svojo edno vüro trpečo genlivo predgo, štero je nabito puna velika sobočka cerkev z pazlivostjov i genjenostjov poslušala. Po božoj službi se je nabiralo na misijone i se je nabralo včasi

prvi den v Soboti 4000 Din. Gospod kanonik so sami darüvali 40 amerikanskih Dol.

— **Zahvala**. Podpisano vodstvo se kak najlepše zahvaluje vsem, ki so pripomogli, da se je 700 letnica blažene smrti sv. Antona tak krasno obnesla v Črensovcih dnes tjeđen. Zaistino „veliki den“ je bio te den za našo okolico, kak so se izrazili g. predstojnik pri sv. Trojici od te slavnosti. Najprisrčnejša hvala preč. duhovščini, mladini, godbi, pesmarom, reditelom, küharcam dvorjenikom, darovnikom i vsem ostalim pomočnikom. Naj njim sv. Anton v obilnosti bode plačnik na tom i drugom sveti. Obširnej bo vse popisao Mar. List. — Vodstvo trejtega reda sv. Franciška v Črensovcih.

— **Bitje**. Na Proščenji v V. Polani so se pali zbili. Zbili so se na trati trgovca Kokona dečki. Eden je z krampom presekaao glavo Špilak Jožefi, ki bi mogo iti na nabor. Teško ranjenoga so spravili v bolnico v Soboti. Zrok nesrečnoga divjega bitja je alkohol. Toči se vino pod vsakov strehov skoro, mladina šče samo vživati, plemenitejši namenov nema, zato se pa kole na vse kraje. Špilaki se gnojijo možgani zato je vdarec nevaren i lahko postane smrtnosen.

— **Nesreča**. Lebar Števan iz M. Polane je vozo regrute v D. Lendavo. Od zastave so se konji zosagali, ga vrgli i njemi nogo potrli.

— **Tolvajija**. Vlomili so, kak pred leti, preminoče dni znova neznanu ljudje z kelečimi rokami v pralnico bolnice v Soboti i odnesli 3 prte iz nje.

— **Premeščen je g.** Žerjal Franc orož. narednik iz Čreosovec v M. Soboti. Na njegovo mesto je prišo iz Tišine g. Vrtačić.

— **Novine so narasle** v Slavoniji i Franciji.

— **Premagana jetika**. Pod tem naslovom smo pred kratkim čteli v Novinaj, ka se je švicarskomi zdravnik dr. Spalingeri posrečilo iznajti vrastvo za stalno ozdravljenje jetike. Velka sreča bi pač bila za vse ljudi, či bi to bila istina. (Posküsi bodo pokazali, jeli ma prav dr. Spalinger, kak so Novine pisale. Vr.) Eden zdravnik je pred par dnevi na pitanje, či je jetika rejšan premagana, odgovoro sledeče: „V

teoriji že večkrat, v praksi pa ešče dugo ne. Marca je minulo pol stoletja od časa, kda je bila odkrita kal jetike. Njeni iznajditeo, Robert Koch, je iznajšeo tudi način, kak se more jetiko vničavati. Njegova iznajdba se zove tuberkulin, ki je ešče gnjesden med najbokšimi izumi te vrste. Ar je pa jetika pravzaprav zdravstveni izraz siromaštva, duševnoga kak tudi premoženškoga, njoj tak dugo nede kunca, dokeč de vladalo na sveti siromaštvo. Ne dajte se zapelati po časopisnih poročilih, štera vznanjajo vsakši drugi mesec konec jetike, ki je v istini najhüjši družabni beteg i ostane tak dugo, dokeč de ljudstvo stradalo, dokeč do ljudje stanüvali v nezdravih prostorih, delali v zadüšenih i prašnih delavnicah, popivali po zakajenih oštarijah ali kak inači razvüzdano živeli. Zobston je, odpravlati pisnivost iz vlažne kleti, štera se vsikdar povrača, dokeč je klet vlažna. Kda se pa klet popunoma za trajno posiši, prejde tudi pisnivost iz nje. Pisanost pri toj priliki pomeni jetiko, vlaga pa siromaštvo.“ Takši je teda odgovor ednoga zdravnika na pitanje, či je jetika ozdravljiva, či je premagana. Mislim, ka je te odgovor ščista na mesti. Ne čakajmo teda, ka nam što iznajde vrastvo, s šterim bomo vničavali jetiko, liki začnimo jo vničavati i preganjati sami, kelko se to da. Skrbimo, ka do čista i prezračena naša stanüvanja, naše delavnice i drugi prostori, šteri so namenjeni ljudem za prebivanje. Ogiblimo se posebno zakajenih oštarij, plesa, čezmernoga vživanja alkohola i nikotina (tobaka) pa vsakšega razvüzdana življenja. Sprejmimo te recept, šteri je fal i vala telko eli pa ešče več kak tisti, šteroga nam napiše zdravnik za drage peneze.

## Izjava.

Radi napačnega priobčjenja oziroma razumevanja moje izjave v zadnji številki tega lista z dne 12. t. m., izjavljam, da se besede o isti ne tičejo moje sorodnike rodobino Kollarš-ovo v Murški Soboti.

Beltinci, 14. junija 1932.

Dr. KOLLARŠ FRANC.

helskim prebivalstvom. Stala so ešče bogata mesta, gde so bili sedeži pušpekov pa mnogo drugih menjših nasejbin. Z Bavarskoga pa so silili v deželo Nemci ino šteli gospodüvati v njej.

Po hüdi bojaj, šteri so trpeli več desetletij, so Slovenci rimske pa nemške prebivalce deloma premagali ino podvrgli, deloma pa izrinili iz dežele. Požgali pa razrüšili so rimska mesta ino zatrli tudi vse slede krščanstva, tak ka je ne bilo potem skoro dve sto let med Slovenci niti cerkve, niti duhovnikov.

Zemla, štero so Slovenci zaseli, je bila jako obsežna, mnogo vekša, kak je zemla, po šteroj je zdaj naseljen slovenski narod.

Naravna pota, po šteroj je napredüvalo naseljavanje, so nudile vodé ino šürke doline ob njih. Zato, ka je naš svet nagnjeni proti izhodi, kama teče tudi većinom vod, zato so Slovenci od te strani začnoli prodirati ino siliti zmerom dale do izvirov vodin. Zasedli so doline Save z vsemi njenimi pritoki, prodrli so ob Dravi gori do Toblaškoga pola na Tirolskom ino ob Müri daleč v Gornje Štajersko v zdajšnju Gornjo ino Dolenjo Austrijo. Potom so zaseli vso zdajšnju Kranjsko, Koroško, Štajersko, Primorje do Jadranskoga morja. Potom vso

Slovensko krajino gori do Blatnoga jezera ino ešče naprej do Donave. Na severi je Slovence ločila Donava od zdajšnjih Slovakov ino Čehov. Na jügi pa jim je komaj odpor furlanskih vojvod, s šterimi so meli Slovenci več desetletij hüde boje, stavo dalnje prodiranje. Vendar so zaseli severni gorati svet Furlanije tado vode Taljamento i ustanovili mnogo naselbin v dolini.

Vendar moremo pripomniti, ka je bila slovenska zemla splošno jako redko naseljena ino ka je mnogo sveta ostalo neobdelanoga, zaraščenoga z velikimi goščami. Tudi oddaljene brežne doline so bile komaj par stoletij sledkar naseljene.

Pa tudi slovenska zemla je ne bila edna celota, obkrožena od naravnih mej, kakša je prle bila Vogrska, štero so obdajale vse okoli velke gore Karpaji pa zdajšnja Češka, liki je bila sestavljena iz cele vrste dolin i nižin, ločenih med sebov po visikih goraj, štere so zavirale promet, povzročala razdeljenost ino tak slabila zavest skupnosti. Mesto skupne politične enote se je razvila cela vrsta malih državic, tak v Korotani, na Posavji ino v panonskoj nižini.

Prvih prebivalcov so Sloveni ne popunoma iztrebili, liki so je premagali ino zarobili. Od njih so sprijali mnogo imen

za glavne vodé mesta ino gorske vrhé v novoj domovini. Vodé: Sava, Drava, Mura, Raba, Krka; mesta: Celje, Ptuj; gorovja: Alpe, Ture, Kras, so mela podobna imena že v rimskoj dobi.

Slovenci so si v novoj domovini ustanovili posamezne države. Oni deo, šteri je prebivao med Dravov ino Jadranskim morjem, je meo najprle razne vojvode ali „bane“, a si je pod Tomislavom leta 914. osnovao enotno králestvo, štero je zvao hrvačko. Hrvatje so prišli v svojo denešnju domovino že par desetletaj pred Slovenci okoli leta 550.) Na jugovzhodi od hrvačkoga králestva so isti Sloveni ustanovili drugo državo ino jo imenüvali z srpskim imenom. Trejti deo je prišeo pod oblast mongolskih Bulgarov, šteri so kesnej sprejeli jezik svojih podložnikov, a njih ime je izpodrinilo prvejše nazivanje; tak je nastanolo slovensko-bulgarsko carstvo. Štrti deo Slovenov je prišlo najdale proti severozahodi ino zaseloz zdajšnju našo domovino. Te je očüvao svoje staro ime „Sloveni“, štero se dnes glasi „Slovenci“. Ali ravno v našoj krajini, posebno na Goričkom i v Rabskoj dolini, se zove narod ešče za „Slovene“. (Dale.)



## NEDELA po risalaj peta.

Vu onom vremeni pravo je Jezuš vučenikom svojim: Či ne bode obilnejša pravica vaša, liki pišačov i farizeušov, ne pridete vu Králestvo Nebesko. Čüli ste; ka je povedano tim starim: Ne mori, ki pa mori, vreden bode sodbe. Jas pa velim vam; ka vsaki, ki se srđi na brata svojega, vreden bode sodbe. Ki pa povej brati svojemi: raka, vreden bode správišča. Šteri pa povej norc, vreden bode peklénskoga ognja. Či zato prinesesš dár tvoj na Oltár i tam se spomené; ka brat tvoj ma kaj proli tebi: ostavi tam dar tvoj pred Oltárom, ino se idi prvle mirit z bratom tvojim i teda pridóči aldüj dár tvoj. (Mat. V.)

### Pokora (Paolo Segneri).

Pa ste vi kda sveta na to mislili, kak sem jaz osvedočen da neste, naimre na to, se li more misliti vekša objokavanja vredea nemarnost kak ta: tak važno reč slučaji prepustiti? Ne se zavzemati za njo? Ne se brigati za njo? Pa ne jemlete v pamet, da se tü ide za vašo stvar, za vaše dobro, za vašo nesrečo, kratko, ide se za reč, ki se samo vas tiče? Če se vi v pekeo pogrozite, što bo tak mogočen, da vas iz njega potegne?

Absolon v trdom pregnanstvi je meo zagovornika pri Davidi, ki njemi je, čeprav težko izposlúvao povrnitev domovino. Jožef v temno vozo zaprt je meo faraonovoga peharnika, šteri čeravno se en čas spozabo iz njega, njemi je vendar spravo sloboščino. Jeremiaš, koga so hüdobni vrgli v zibotno votlino, da bi ga tam sčasoma vmorili mraz, glad, golota i mrad, je meo Obdemelecha, ki se ga je smilúvao i njemi je vože dol püsto za štero se je trdno držao i z votline gorpotečno.

Ali vi, koga pa mate vi, da bi vam roko ponüdo v pomoč, da bi vas s pekla ž njov mogo rešiti? „Iz globokoga gobca pekla.“ (Eccli 51. 7.) Gde najdete vi tisto vože, štero z neba v pekeo sega! Gde najdete vi tisto roko, štera vože obdrži i tisto moč, štera vas gor potegne? „Ki v pekeo dol stopt tisti se v svojo hlšo več ne povrne.“ (Job. 7. 9.) To so Jobove reči, dobro zamerajte. Ki dol stopi v pekeo, več nikdar ne pride nazaj. Zato vam z tužnim srcem morem zakričati: „O moj sin, čuval svojo düšo i mej jo v poštenjej zavolo nje-noga zaslužnja.“ (Eccli 10, 31.)

## AGRARNE ZADEVE

**Seja nadzorstva.** Na Petrovo to je 29. junija ma nadzorstvo v Črensovcih v Našem domi sejo pred občnim zborom po ranoj meši ob 1/29 vöri. Pridite vsi člani. — Predsedstvo.

**Pravilnik za izvršavanje agrarnoga zakona.** Člen 33. Te člen določi keliko plača privilegirana agrarna banka lastniki za zemlo, keliko plača on i keliko agrarni interesent za kolonizacijo. Člen 34. Če veleposestnik nešče meti plačila od privilegirane agrarne banke, nego samo od agrarnoga interesenta, te se določi keliko de plačúvao agrarni interesent letno na davčni urad, cd kod lastnik dobi odškodnino za svojo zemljo. Čl. 35. Pri določitvi za obdelavanje sposobne veleposestniške zemle se prištejo k toj tüdi tiste površine, štere je lastnik še odao z dovoljenjom ministerstva i plačao od njih 10% za kolonizacijo.

**Oda se** agacija za kolje v gorice ali se zamenja za vino. Poizve se v Prekmurski tiskarni v Murski Soboti.

## Rojarstvo.

### Jemanje meda.

Pri takšem polaganji pa ma rojar več škode, kak pa haska. Umetno polaganje bom opiso v posebnom poglavji.

Vsem neprilikám pa se ognemo, či pri sprotolésnjem jemanji meda vzememo iz medišča samo polovico, vališče pa ostane nedoteknjeno. To je v slučaji süšnoga leta druga rezerva i so močni roji zasigurani. Či je pa leto ugodno, pa te cvetni med vzememo pred ajdinskov pašov. V slučaji, da si včele nemrajo nanositi telko, ka bi prezimile, ga preklademo v vališče i je domovina rešena.

Čas za jemanje meda je odvisen od paše, vgodnoga vremena i mednih rastlin, zato se nemre naprej določiti. To si more vsaki rojar od časa do časa določiti.

Slab rojar je tisti, šteri vsaki drugi den jemle med, pa naj je ešče tak dobra paša. To je ne med, liki voda. Pri jemanji meda se vsikdar more počakati, da včele med zamažejo. Tak dobimo prvovrsten med i poleg toga tüdi vosek. Vendar pa pri mali panjaj toga ne moremo čakati, ar bi dosta zgübili na vnožini meda, včele bi pa manjarile. Paziti pa moremo na to, gda začnejo včele zadnjo gerpo pri glaži dale delati kak je njüva navada, je med zrel. Lehko pa tüdi probamo tak, ka nezamáženo gerpo z medom obrnemo vodoravno i malo strosimo. Či pri tom trošenji ne spadne iz gerpe niti edna kaplica, je med popolnoma zreo i lahko začnemo jemati.

Včele z gerpo najležej spravimo tak, ka gerpo primemo na dvema nasprotnima vogloma i jo malo strosimo. Tak večina včeo odpadne, ostale pa zmetemo z mokrov perotjov.

Jako naopačno je pri jemanji meda preveč kaditi. Posebno pri nezamazani gerpaj se med navzeme dima i zgübi na svojoj vrednosti. Pa tüdi zavolo včelnoga pika je nepotrebno. To pa zato, ka se razdražena včela pomiri, kak hitro si napuni svoj medeni želodček.

Medene satnike moremo včasi sprešati. Či püstim, ka se med ohladi, postane gostejši, težje ide iz celic i ga več ostane v njih.

Pri odvzemi meda pa moremo medišče včasi napuniti s praznimi gerpami, posebno či paša trpi dale.

**Na banovinskoj vinarskoj i sadjarskoj šoli v Maribori** se začne novo šolsko leto dne 15. septembra t. l. Šola je dvoletna. Z njov je v zvezi internat za gojence. Kolkovane, na celo polo pisane prošnje (kolek zdaj Din 25) za sprejem je poslati ravnateljstvu banovinske vinarske i sadjarske šole v Maribori do 20. julija t. l. Prošnji se morajo priložiti: 1. krstni list; 2. domovnica; 3. odpustnica, odnosno zadnje šolsko spričevalo; 4. spričevalo o nravnosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole; 5. izjava staršev, odnosno varuha (kolek Din 2) s katero se zavežejo plačati stroške šolanja; 6. obvezna izjava staršev ali varuha (kolek Din 2), ki reflektirajo na banovinsko ali kako drugo štipendijo iz javnih sredstev, da bo njih sin ali varovanec ostal pozneje na domači kmetiji, v nasprotnem slučaji pa povrnejo zavodu sprejete zneske podpore iz javnih sredstev. — Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let ter najmanj z dobrim uspehom dovršena

osnovna šola. Sprejemajo se predvsem pridni, dovolj nadarjeni, zdravi kmetski sinovi, ki ostanejo po končani kmetijski šoli doma. Sprejme se tüdi nekaj eksternistov (izven zavoda stanujočih učencev.) Pri vstopu v šolo napravijo mladeniči kratek sprejemni izpit iz slovenščine (ali srbohrvaščine) in računstva, katerega so oproščeni absolventi dveh ali več razredov meščanske ali kake nižje srednje šole. Hkrati se preišče njih zdravstveno stanje po zdravniku zavoda. Oskrbnina znaša do preklica mesečno Din. 400.— in se plačuje mesečno vnaprej. Pridnim sinovom manj premožnih posestnikov se po možnosti dovolijo popolnoma, do polovice ali tri četrtine prosta mesta v internatu. Prosilci za banovinsko prosto mesto morajo priložiti davčno ali občinsko potrdilo o velikosti posestva in višine letnih davkov z navedbo družinskih in gospodarskih razmer. Podrobnejša pojasnila daje ravnateljstvo šole. Prošnje za sprejem se rešujejo pismeno.

## GRAH JOSIP

klepar (špenglar) v GERLINCIH štev. 5.

Izdeluje: strelovode, vodovode, kak tüdi vsakovrstno kuhinjsko posodo, razne kopalnice i drugo v to stroko spadajoča dela. Popravila po naj nižjoj ceni. Priporočam se vsem občinstvi.

## K odaji

## gozdno posestvo

ca 46 plügov loga i 5 plügov koševine, lepa hiša, žaga na stalnoj vodi vse pri okrajnoj cesti 20 minut od železniške postaje 5 minut od cerkve hiša sposobna za trgovino, ar je že bila trgovina, izletna točka Maribora, kraj letoviščarov za 250 000 Din. oda. Nadalne podatke da gosp.

ROJS KAROL, gradb.

2 v Ormoži št. 126.

## Pozor rojaki Amerikanci!

Oda se po fal ceni grad z marofom 40 plügov zemle „Fundus Instruktos“ (živina šker itd.) v lepoj zdravoj legi, obdano od lepih šum, Autobus postaja, železniška posta 1 km. oddaljena. Natančneje se zve pod „Grad v Dravski Banoyini“ na upravi Novin v M. Soboti.



SÜHE

GOBE

küpüje po najbolšoj ceni.

5 Pošlite vzorce i ponüdbe na

SEVER & ROMP., Ljubljana.